

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декаан факультету суспільних наук

/Остапець Ю.О./

2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНАТОМІЯ І ФІЗІОЛОГІЯ ДІТЕЙ З ОСНОВАМИ ГЕНЕТИКИ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Освітня програма	Початкова освіта
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 5	1	1
	Лекції:	
	38	10
	Практичні (семінарські):	
	36	10
Вид підсумкового контролю: модульне контрольне оцінювання	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: іспит	Самостійна робота:	
	76	130

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Анатомія і фізіологія дітей з основами генетики» є формування поетапного засвоєння закономірностей росту і розвитку організму на різних етапах онтогенезу, для педагогічної ефективності виховання і навчання, що дозволяє у педагогічному процесі студентам систематизувати отримані знання і стимулює їх до самостійності в процесі пізнання.

Завдання:

- вивчення структурних і функціональних сторін основних анатоμο-фізіологічних систем організму, розкриття їх взаємодії;
- вивчення особливостей спадковості, мінливості, геномної організації організму людини, розкрити уявлення про рівні організації матеріальних основ спадковості і процесах онтогенезу;
- ознайомити студентів з основними видами спадкової патології у людини, особливостями генних, хромосомних і геномних захворювань і хвороб зі спадковою схильністю;
- створити передумови для розвитку інтелектуального потенціалу особистості, що сприяє професійному та особистісному зростанню.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Початкова освіта», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.	ПРН 6
Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.	ПРН 7
Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.	ПРН 8
Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.	ПРН 10
Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проектувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.	ПРН 13
Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.	ПРН 14
Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.	ПРН 15

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Анатомія і фізіологія дітей з основами генетики»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Уміння застосовувати теоретичні знання для пояснення фізіологічних, біохімічних, генетичних процесів, що відбуваються в організмі дитини молодшого шкільного віку	ПРН 6
Сформованість у майбутнього вчителя початкової школи ціннісного ставлення до власного організму і здоров'я та здоров'я інших людей	ПРН 7
Уміння визначати основні чинники формування здорового способу життя; пояснювати шкідливість впливу факторів ризику на здоров'я людини; уміння протистояти шкідливим впливам соціо-природничого середовища	ПРН 8
Уміння пояснювати зв'язок між будовою і функцією органів та систем органів людини з урахуванням вікових особливостей дитячого організму;	ПРН 10
Розуміння студентами складових і факторів формування здорового способу життя;	ПРН 13
Готовність студентів використовувати науково обґрунтовані гігієнічні рекомендації з організації навчально-виховного процесу у початковій школі, режиму дня і відпочинку, харчування дітей, обладнання, планування і благоустрою загальноосвітніх навчальних закладів	ПРН 14
Розуміння закономірностей росту і розвитку дітей, особливостей процесів дихання, кровообігу, травлення, обміну речовин, терморегуляції, виділення,	ПРН 15

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи навчання:

- за джерелом інформації (словесні: розповідь, бесіда, лекція; наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні: вправи, анкетування тощо);
- за логікою передачі і сприймання навчальної інформації (індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні);
- за ступенем самостійності мислення студентів при засвоєнні знань (репродуктивні, пошукові, дослідницькі) та ін.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Контроль і оцінювання знань, вмінь та навичок студентів складається з двох етапів:

- поточного контролю роботи студентів;
- підсумкового контролю (іспит).

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на практичних заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацювати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т. ч. виконання домашніх завдань та розв'язання задач;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання модульного завдання.

Поточний контроль знань, вмінь та навичок студентів передбачає застосування таких видів:

- тестові завдання;
- обговорення проблеми, дискусія;
- аналіз конкретних ситуацій (поданих у вигляді усного, текстового або графічного матеріалу);
- ділові ігри (кейс-методи);
- презентації результатів роботи;
- інші.

Об'єктом підсумкового контролю знань студентів є іспит.

На іспит виносяться вузлові питання, завдання, що потребують творчого підходу та вміння синтезувати отримані знання. Білет містить три завдання.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	70	100
2	5	3	5	5	3	2	5		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T9	T10	T11	T12	T13	70	100
5	8	7	5	5		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	9	13	7	13
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	5	1	5
Презентація	1	7	1	7
Есе	1	5	1	5
Модульна контрольна робота	1	70	1	70
Разом	13	100	11	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після виконання програми змістового модуля у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді виконання письмових завдань репродуктивного й творчого характеру, який оцінюється 70 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

70 балів (оцінка «відмінно») – студент виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі і виявив при цьому:

- глибокі та повні знання матеріалу дисципліни;
- вільне володіння науковою термінологією;
- творчу самостійність;
- високу культуру оформлення знань та відповідний рівень умінь і навичок.

60 балів (оцінка «добре») – студент виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі, вичерпно реалізував усі питання, виявив творчу самостійність, добре орієнтується в сучасних проблемах основ педагогіки, продемонстрував високу культуру оформлення знань, належний рівень умінь та навичок, але в роботі наявні окремі несуттєві помилки. Ставиться за виконання 75 % усіх завдань.

30-50 балів (оцінка «задовільно») – студент виявив задовільні знання матеріалу, але допустив при цьому окремі грубі фактичні помилки та неточності, а культура оформлення знань та рівень його умінь і навичок ще недостатні. Правильно виконано більше 50% запропонованих завдань

20 балів (оцінка «незадовільно») – студент не виявив достатніх фахових знань з предмета, не досяг реалізації завдання через загальну слабку орієнтацію в програмовому матеріалі, а культура його мовлення й оформлення знань незадовільні. Завдань виконано менше від 50 %.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковим семестровим контролем з дисципліни «Анатомія і фізіологія з основами генетики» є іспит, який проводиться в усній формі. Студент, який в результаті поточного оцінювання або підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати іспит з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. Для покращення підсумкової оцінки з дисципліни складання іспиту є обов'язковим.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання отримав середнє арифметичне менше 60 балів зобов'язаний складати іспит з дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час іспиту оцінені менш ніж 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1 Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Анатоми - фізіологічні особливості систем організму

Тема 1. Предмет анатомія і фізіологія як наука. Її місце у формуванні педагога початківця.

Предмет анатомія і фізіологія. Зв'язок з іншими дисциплінами, історія розвитку, методи дослідження. Поняття про тканини. Організм як ціле. Клітка, тканини, їх класифікація, будова, функція. Основні закони збудження.

Тема 2. Загальний план будови організму. Опорно-руховий апарат.

Основні принципи будови опорно-рухового апарату. Активна і пасивна частини опорно-рухового апарату. Скелет тулуба і кінцівок. Основні види з'єднання кісток. Класифікація сугавів. Скелетні м'язи, їх будова, функціональні властивості. Особливості скелета в різні періоди дитячого віку. Постави, їх види. Роль рухів у фізичному і психічному розвитку дитини і підлітка.

Тема 3. Анатомія і фізіологія дихальної системи.

Анатомія і фізіологія дихальної системи. Будова гортані. Зовнішнє і внутрішнє дихання. Дихальні обсяги. Гігієна дихання. Віз-вікові особливості дихальної системи. Механізм вдиху-видиху. Дихальні мис-ці. Дослідження дихальної системи: спірометрія і спірографія. Легеневі обсяги. Будова гортані, її роль у голосоутворенні. Нейрогуморальна регуляція роботи дихальної системи. Гігієна дихання.

Тема 4. Анатомія і фізіологія серцево-судинної системи.

Анатомія і фізіологія серцево-судинної системи. Будова серця. Великий і малий кола кровообігу. Основні властивості серцевого м'яза: збудливість, провідність, автоматизм. Види судин. Дослідження роботи серцево-судинної системи: ЕКГ, аускультация, перкусія; вимірювання артеріального тиску. Регуляція роботи серцево-судинної системи. Гігієна серцево-судинної системи.

Тема 5. Кров - рідке середовище організму.

Внутрішнє середовище організму. Значення крові і лімфи. Поняття про групи крові і резус-фактор. Плазма крові та формені елементи, еритроцити, лейкоцити, тромбоцити їх будова, кількість і функція. Гемограма людини. Процес кровотворення у дорослого і плода.

Тема 6. Анатомія і фізіологія травної системи.

Анатомія і фізіологія системи травлення. Регуляція роботи травного нух залоз. Досліди І. П. Павлова. Травлення в різних відділах шлунково-кишкового тракту Порожнинне і пристінкових травлення. Травні залози. Досліди І. П. Павлова з регулювання травлення. Гігієна харчування.

Тема 7. Видільна і статеві системи.

Анатомія і фізіологія видільної та статевої систем. Нефрон - структурна і функціональна одиниця нирки. Механізм утворення сечі, нейрогуморальна регуляція процесу. Будова і функція чоловічої та жіночої статевої систем. Статеві гормони, їх вплив на організм. Регуляція роботи нирок. Регуляція роботи статевої системи і статевої поведінки.

Тема 8. Ендокринна система.

Ендокринна система. Залози внутрішньої секреції, будова, функція. Поняття гормони, їх властивості. Механізм дії гормонів. Вплив гормонів на ріст, розвиток, обмін речовин та інші найважливіші функції організму. Загальний огляд системи залоз внутрішньої секреції.

Гіпофіз і гіпоталамус, будова. Гормони гіпофіза, їх дія на організм. Епіфіз, будова, гормони. Роль в регуляції гормональної функції системи ендокринних залоз.

Щитовидна залоза, будова. Гормони щитовидної залози, їх роль у фізичному і психічному розвитку дитини і підлітка.

Паращитовидні залози, будова, гормони, значення у розвитку скелета.

Наднирники, будова, функція, гормони. Розвиток гормональної функції надниркових залоз у дітей і підлітків.

Підшлункова залоза, будова, функція, гормони. Роль в регуляції рівня цукру в крові.

Модуль 2. Основи генетики

Тема 9. Центральна нервова система, її основні відділи, будова, функції.

Структура і функціональне значення різних відділів ЦНС. Розвиток нервової системи: нервова пластинка, нервова трубка. Освіта мозкових міхурів, критичні періоди розвитку нервової системи. Спинний мозок, принцип будови. Поняття про сегменті спинного мозку, білому і сірій речовині. Рефлекторна і провідникова функція спинного мозку. Спинальний шок.

Огляд частин ствольного відділу: довгастий мозок, міст, середній мозок. Ромбовидна ямка. Ядра черепно-мозкових нервів. Мозочок. Нижні, середні, верхні ніжки мозочка. Основні ядра сірої речовини. Основні рефлекси стовбура мозку. Життєво важливі центри стовбура мозку, його участь в регуляції функцій дихання, кровообігу, травлення.

Основні центри таламуса, гіпоталамуса, їх роль в життєдіяльності.

Базальні ядра. Будова кори мозку. Шлуночки мозку. Оболонки мозку і підоболонкові простору. Лікворна система мозку.

Тема 10. Основні поняття і положення сучасної генетики. Геном людини.

Короткі історичні відомості, праці вітчизняних вчених у розвитку науки. Основні напрямки, галузі. Теоретичні і практичні завдання. Методи вивчення спадковості і мінливості. Механізми взаємодії генів. Взаємодія генів. Норма реакції. Закони спадковості. Порушення синтезу білків і ферментів. Генотип і фенотип. Геном людини. Генетичні карти.

Тема 11. Хромосомна теорія спадковості. Мінливість. Хромосома як носій спадкової інформації. Каріотип.

Поняття спадковості і наслідування. Спадкова норма реакції. Закони Г. Менделя. Мінливість спадкового матеріалу і види мінливості. Методи диференціального фарбування хромосом. Мутагенезу і його причини. Вчення про мутації, їх успадкування. Причини поліморфізму ознак. Взаємодія генів. Домінування і множинний алелізм. Явище зчепленого успадкування. Поведінка хромосом як основа незалежного розщеплення.

Тема 12. Хромосомні порушення і їх значення.

Спадкова патологія. Методи генотерапії. Форми спадкових патологій. Особливості спадкової патології. Особливості діагностики: методи аналітичної біохімії, молекулярно-цитогенетичні та молекулярно-біологічні методи. Етіологія, патогенез, діагностика та лікування.

Тема 13. Хромосомні хвороби.

Зв'язок хромосомного дисбалансу з відхиленнями у розвитку. Кількісні і структурні порушення хромосом. Групи зчеплення хромосом. Гігантські хромосоми і гени. Аутосомні і гоносомні синдроми, показання для Цитогем-діагностики. Хвороби зі спадковою схильністю: асоціація з генетичними маркерами. Поняття спадковості. Мультифакторіальні хвороби (МФБ), сумарна (адитивна) обумовленість. Моногенно і полігенно обумовлена схильність. Хвороби з нетрадиційним типом успадкування. Вроджені аномалії розвитку: частота і питома вага в структурі захворюваності і смертності, етіологія. Класифікація.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 150					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1. Анатомо-фізіологічні особливості систем організму						
Тема 1. Предмет анатомія і фізіологія як наука. Її місце у формуванні педагога початківця.	8	2	2			4
Тема 2. Загальний план будови організму. Опорно-руховий апарат.	8	2	2			4
Тема 3. Анатомія і фізіологія дихальної системи.	10	2	2			6
Тема 4. Анатомія і фізіологія серцево-судинної системи.	14	2	4			8
Тема 5. Кров - рідке середовище організму.	8	2	2			4
Тема 6. Анатомія і фізіологія травної системи.	10	2	2			6
Тема 7. Видільна і статева системи.	10	2	2			6
Тема 8. Ендокринна система.	16	4	2			10
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за модуль	86	18	20			48
Модуль 2. Основи генетики						
Тема 9. Центральна нервова система, її основні відділи, будова, функції.	16	6	4			6
Тема 10. Основні поняття і положення сучасної генетики. Геном людини.	10	4	2			4
Тема 11. Хромосомна теорія спадковості. Мінливість. Хромосома як носій спадкової інформації. Каріотип.	14	4	4			6
Тема 12. Хромосомні порушення і їх значення.	12	2	2			8

Тема 13. Хромосомні хвороби.	10	4	2			4
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за модуль	64	20	16			28
Разом за семестр	150	38	36			76

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 150					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1. Анатомо-фізіологічні особливості систем організму						
Тема 1. Предмет анатомія і фізіологія як наука. Її місце у формуванні педагога початківця.	10					10
Тема 2. Загальний план будови організму. Опорно-руховий апарат.	10					10
Тема 3. Анатомія і фізіологія дихальної системи.	12	1	1			10
Тема 4. Анатомія і фізіологія серцево-судинної системи.	12	1	1			10
Тема 5. Кров - рідке середовище організму.	10					10
Тема 6. Анатомія і фізіологія травної системи.	12	1	1			10
Тема 7. Видільна і статева системи.	11	0,5	0,5			10
Тема 8. Ендокринна система.	11	0,5	0,5			10
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	90	6	4			80
Модуль 2. Основи генетики						
Тема 9. Центральна нервова система, її основні відділи, будова, функції.	12	1	1			10
Тема 10. Основні поняття і положення сучасної генетики. Геном людини.	12	1	1			10
Тема 11. Хромосомна теорія спадковості. Мінливість. Хромосома як носій спадкової інформації. Каріотип.	12	1	1			10
Тема 12. Хромосомні порушення і їх значення.	11	0,5	0,5			10
Тема 13. Хромосомні хвороби.	11	0,5	0,5			10
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за модуль	60	4	6			50
Разом за семестр	150	10	10			130

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Предмет вивчення, завдання, методи досліджень анатомії і фізіології. Вікові особливості фізичного розвитку людини.	4	
2,3	Особливості будови, функціонування і порушень нервової системи в дитячому віці. Вища нервова діяльність дітей та підлітків. Умовні та безумовні рефлекси.	4	2

4	Анатомія та фізіологія зорового аналізатора. Визначення гостроти зору та кольоросприйняття.	4	2
5	Дослідження короткочасної пам'яті.	4	
6,7	Будова та вікові особливості серцевої і дихальної систем.	6	2
8,9	Генеалогічний метод дослідження в генетиці людини. Складання родоводів та їх аналіз.	8	2
10	Мутації, їх причини та наслідки. Аномалії фізичного та розумового розвитку.	6	2
Разом:		36	10

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Закономірності росту і розвитку дитячого організму.	4	12
2	Значення опорно-рухового апарату. Загальні відомості про скелет.	4	12
3	Значення і функції крові. Кров як компонент внутрішнього середовища організму.	8	12
4	Будова та функції системи кровообігу. Вікові особливості серцево-судинної системи.	6	14
5	Будова та функції травної системи. Травні залози. Вікові особливості травної системи.	6	12
6	Особливості вищої нервової діяльності людини (ВНД). I і II сигнальні системи у людини, їх взаємовідносини. Типи ВНД і їх значення для педагогіки.	6	12
7	Вегетативна нервова система, її будова, функції, медіатори, центри. Особливості симпатичної і парасимпатичної нервової системи.	6	12
8	Ендокринна система людини. Залози внутрішньої секреції і їх гормони.	10	14
9	Домінантні і рецесивні ознаки людини. Основні положення хромосомної теорії спадковості. Типи спадковості у людини.	12	16
10	Спадкові хвороби. Генетика інтелектуальних порушень.	14	12
Разом		76	130

6.5. Індивідуальні завдання

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема : дослідження практичних ситуацій; підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми з елементами наукового дослідження та його презентація; презентація власних досліджень, підготовка до олімпіад, конференцій; написання есе; виконання вправ різного рівня складності, складання і розв'язування задач, тестових завдань; розробка моделей, явищ і процесів; анотація опрацьованої додаткової літератури (відеофільмів, переглянутих у відео-лабораторіях); розробка поурочних планів і конспектів уроків, розробка сценаріїв виховних справ, дослідження колективу академічної групи; порівняльна характеристика вивчених явищ, процесів тощо; анотація прочитаної літератури з елементами науково-дослідної роботи; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем; анотації до; аналіз підручників; збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом, що стосується певної навчальної проблеми тощо.

Можливі теми доповідей з презентацією Power Point

1. Будова і функції опорно-рухового апарату. (Кістки, їх види, з'єднань-ня, види і характеристика м'язів).

2. Будова і функція нервової системи. Її онтогенез. Фактори, які пошкоджують нервову систему.
3. Будова і функції спинного мозку. Рефлекси спинного мозку.
4. Будова і функції стовбура мозку. Основні центри та рефлекси.
5. Будова і функції проміжного мозку. Основні центри. Лімбічна система мозку.
6. Будова і функції мозочка. Рефлекси мозочка. Наслідки його видалення.
7. Будова і функції кори великих півкуль. Локалізація функцій в корі.
8. Вегетативна нервова система, її будова, функції, медіатори, центри. Особливості симпатичної і парасимпатичної нервової системи.
9. Особливості вищої нервової діяльності людини (ВНД). I і II сигнальні системи у людини, їх взаємовідносини. Типи ВНД і їх значення для педагогіки.
10. Фізіологія сну. Історія питання і сучасні уявлення. Значення сну для організму людини. Порушення сну.
11. І.П. Павлов - основоположник вчення про ВНД. Досліди І. П. Павлова. Види ре-флексів, збудження і гальмування в корі мозку за Павловим.
12. Будова та функції системи кровообігу. Вікові особливості серцево-судинної системи.
13. Будова та функції травної системи. Травні залози. Вікові особливості травної системи. Режим харчування і дієти: за і проти.
14. Будова і функції видільної системи. Функції нирок.
15. Будова і функції статевих систем. Статеве дозрівання. Статева поведінка.
16. Будова і функції дихальної системи.
17. Ендокринна система людини. Залози внутрішньої секреції і їх гормони.
18. Кров - внутрішнє середовище організму. Склад і функції крові.
19. Геном людини, нові дослідження. Генетичні корекції, їх плюси і мінуси.
20. Основні напрямки подальшого розвитку генетики ХХІ століття.
21. Еволюційний розвиток ЦНС і головного мозку людини. Теорії появи інтелекту.
22. Старечі хвороби або прогресування генетичних порушень?
23. Як зберегти молодість або генетичні механізми старіння.
24. Чи справді «природа відпочиває на дітях геніїв?».
25. Спадкові хвороби династій Великих королів минулого.
26. Історичні приклади наслідування унікальних (музичних і ін.) Здібностей.
27. Генетика інтелектуальних порушень. Хвороба Дауна - як зламати стереотип про неповноцінність.
28. Подвійна нирка - в чому суть проблеми.
29. Порок серця - спадкова і придбана патологія.
30. Сучасні методи діагностики спадкових хвороб, програми по їх впровадженню.
31. ДНК-зондова діагностика, напрямки та особливості методу.
32. Генотерапія і її унікальні особливості.
33. Вплив на здоров'я майбутньої дитини вживання матір'ю і батьком наркотичних і психотропних засобів.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Ганонг Вільям Ф. Фізіологія людини: Підручник / Переклад з англ.. Наук. редактор перекладу М. Гжегоцький, В. Шевчук, О. Заячківська. — Львів: БАК, 2002. — 784 с.
2. Горго Ю. П. Основи психофізіології : Навч. Посібник/ Ю. П. Горго, Г. М. Чайченко. – Херсон : Персей, 2002. – 248 с.
3. Кизименко Л. Д., Сняданко І. І. Основи анатомії і фізіології людини: теоретичний та практичний курс. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2009. – 248 с.
4. Коляденко Г.І. Анатомія людини – К.: Либідь, 2007. – 381 с.
5. Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Бобрицька В.І. Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: Курс лекцій для студ. небіол. спец. вищ. пед. навч. закл. - К.:Професіонал, 2003.- 480 с.
6. Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Бобрицька В.І., З.Ф. Сіверс Основи генетики людини: Навчальний посібник для студ. вищ. пед. навч. закл. - К.: КМПУ, 2006.- 170 с.
7. Петришина О.Л., Попова К.П. Анатомія, фізіологія і гігієна дітей молодшого шкільного віку. - К.: Вища школа, 1982. – 192 с.
8. Старушенко Л.І. Клінічна анатомія і фізіологія людини: Навч. посібник.-К.: УСМП, 2001. – 256 с.

Допоміжна література

1. Антонік І. П., Антонік В. І. Фізіологічні дослідження нервових процесів та вищої нервової діяльності. — Кривий Ріг: ВД Суха Балка, 2006. — 126 с.
2. Людина: навчальний посібник з анатомії та фізіології / Наук. пер. з англ. Львів: БаК, 2016. — 240 с.
3. Фізичний розвиток дітей різних регіонів України (випуск І, міські школярі) / За ред. Бариліяка І. Р., Польки Н. С. — Тернопіль: Укр медкнига, 2000. — 208 с.
4. Харченко П.Д., Чайченко Г.М. Фізіологія вищої нервової діяльності. К: Вища школа, 2017. — 390 с.
5. Чайченко Г.М. Фізіологія вищої нервової діяльності. К.: Либідь, 2015. — 218 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Аносов В.Х., Хоматов Н.Г., Сидоряк В.Г. Вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: [Електронний ресурс] – Режим доступу: lib.mdpu.org.ua/.../anosov_vkh_khmatov_ng_sidorjak_vkova_fzologja_z_osnovami_s_hklno_ggni.html .
2. Антонік В. І., Антонік І. П., Андріанов В. Є. Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури: [Електронний ресурс] – Режим доступу: chtyvo.org.ua/.../Anatomiiia_fiziolohiia_ditei_z_osnovamy_hihiieny_ta_fizychnoi_kultury.pdf

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)